

Stanisław Cabała
Cezary Gębicki
Krzysztof Pierzgałski
Jerzy Zygmunt

Stanowiska przyrodnicze Częstochowy
Część III

DOLINA WARTY
Dolina Warty w Bugaju

- 21. Rzeka Kucelinka**
- 22. Starorzecza Warty w Bugaju**
- 23. Glinianka Michalina**
- 24. Zbiorniki przemysłowe Huty**
- 25. Łęgi Warty przy Hucie**
- 26. Cmentarz Żydowski**
- 27. Starorzecze Kucelinki**
- 28. Park Gabriela Narutowicza**

21. Rzeka Kucelinka

Położenie

geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Kręciwilk-Kucelin-Zawodzie
Opis lokalizacji	Współrzędne
wzdłuż ulic Złotej, Srebrnej i Kucelińskiej	N-50°46'19,95", E-019°10'31,34"

Opis ogólny

Ciek ten jest uregulowaną odnogą Warty, odcięta w miejscu rozwidlenia tamą. W dzielnicy Kręciwilk, w sąsiedztwie mostu kolejowego, uchodzi do niej potok Czerwona Woda.

Kucelinka płynie przez tereny zurbanizowane. Brzeg jest zwykle wysoki i trudno dostępny. Rzeka ma szerokość 8-10 m i jest obwałowana. W pobliżu ul. Srebrnej, blisko ujścia do Warty, znajdują się bystrza i niewielki próg wodny możliwy do pokonania przez ryby. Bystrza te stwarzają dobre warunki bytowania dla ryb reofilnych takich jak brzana i śliz.

Roślinność nad brzegami rzeki nie ma charakteru naturalnego. Zwykle są to bujne zbiorowiska ziołoroślowe, w niektórych miejscach przechodzące w ruderalne.

Lokalnie występują zadrzewienia, np. zagajnik topoli kanadyjskiej na końcu ulicy Złotej.

W korycie przy brzegu występują różne zbiorowiska szuwarów wysokich i niskich z udziałem makrofitów dwuliściennych.

Zachowało się jedno starorzecze Kucelinki w sąsiedztwie huty.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	szuwar mozgowy <i>Phalaridetum arundinaceae</i>		dobry	słaby	duża
	szuwar strzałki wodnej i jeżogłówki pojedynczej <i>Sagittario-Sparganietum emersi</i>		słaby	słaby	bardzo mała
	zespół rzepichy ziemnowodnej i kropidła wodnego <i>Oenanthro-Rorippetum</i>		słaby	dobry	mała
	szuwar turzycy zaostrej <i>Caricetum gracilis</i>		dobry	dobry	mała
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	----			nie stwierdzono	
Pozostałe gat. roślin i grzybów	<p>W strefie roślin przybrzeżnych: <i>Rorippa amphibia</i>, <i>Sagittaria sagittifolia</i>, <i>Sparganium emersum</i>, <i>Alisma plantago aquatica</i>, <i>Bidens tripartita</i>, <i>Epilobium hirsutum</i>, <i>Eleocharis palustris</i>, <i>Polygonum amphibium</i>, <i>Rumex hydrolapathum</i>, <i>Phragmites australis</i>, <i>Carex gracilis</i>.</p> <p>W wodzie: <i>Elodea canadensis</i>, <i>Batrachium circinatum</i>, <i>Callitriche cophocarpa</i>.</p> <p>Nad brzegiem: <i>Populus alba</i>, <i>Salix viminalis</i>, <i>Salix fragilis</i>, <i>Salix caprea</i>, <i>Salix alba</i>, <i>Salix cinerea</i>, <i>Salix purpurea</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Phalaris arundinacea</i>, <i>Echinocistis lobata</i>, <i>Filipendula ulmaria</i>, <i>Lysimachia vulgaris</i>, <i>Calamagrostis epigeios</i>.</p>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	śliz – <i>Noemacheilus barbatulus</i>	licznie			

Inne gatunki zwierząt			
Kręgowce	gatunek		uwagi
Ryby <i>Pisces</i>	<p>płoc – <i>Rutilus rutilus</i> okoń – <i>Perca fluviatilis</i> szczupak – <i>Esox lucius</i> kleń – <i>Leuciscus cephalus</i> jelec – <i>Leuciscus leuciscus</i> jaź – <i>Leuciscus idus</i> kielb krótkowąsy – <i>Gobio gobio</i> miętus – <i>Lota lota</i> brzana – <i>Barbus barbus</i> lipień – <i>Thymallus thymallus</i> →</p>		- inf. ustna od wędkarzy, możliwy tylko z zarybień.
Bezkęgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady	Ważki	<i>Calopteryx virgo</i> – świtezianka dziewica →	- bardzo liczne larwy

<i>Insecta</i>	<i>Odonata</i>	<i>Calopteryx splendens</i> – nieliczne larwy <i>Platycnemis pennipes</i> – pióronóg nadwodny →	- liczne larwy, gatunek charakterystyczny
	Chrząższe <i>Coleoptera</i>	<i>Haliplus sp.</i> – flisak → <i>Anacaena sp.</i> – kałużnica <i>Hydrometra stagnorum</i> – poślizg <i>Gerris odontogaster</i> – nartnik <i>Gerris (Aquarius) najas</i> → <i>Velia caprai</i> – plesica <i>Sigara limitata (Corixidae)</i>	- liczny - w Polsce rzadki
	Pluskwiaki różnoskrzydłe <i>Heteroptera</i>	<i>Baetis rhodani</i> – murzyłka → <i>Hydropsyche sp.</i> → <i>Halesus sp.</i> →	- liczne larwy, gatunek prawd. charakter. - wiele okazów zarażonych pasożytniczymi <i>Mermis sp.</i> – nicieniami z rodziny <i>Mermitidae</i> - larwy w dużych i różnych domkach z detritusu o zmiennej wielkości cząstek
	Jętki <i>Ephemeroptera</i> Chruściki <i>Trichoptera</i>	<i>Empididae</i> – wujkowate <i>Scatophagidae</i> → <i>Chironomidae</i> →	- pojedyncze larwy - liczne larwy
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Clubiona stagnalis</i> – aksamitka nadwodna → <i>Pardosa sp.</i> – wałęsak → <i>Pachygnatha degeeri</i> – gruboszczękowiec →	- liczna, związana z trzcinami oraz innymi makrofitami nadbrzeżnymi - polujące na powierzchni wody - na roślinach nadwodnych
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Lymnaea peregra</i> – błotniarka jajowata <i>Lymnaea stagnalis</i> – błotniarka stawowa → <i>Physella acuta</i> – rozdętka zaostrowana → <i>Bithynia leachi</i> – zagrzebka sklepiona → <i>Succinea putris</i> – bursztynka pospolita →	- znaleziona muszla jest nietypowa - gatunek śródziemnomorski, zawleczony - stosunkowo liczna - gatunek amfibiotyczny
inne	Pijawki <i>Hirudinea</i> Skorupiaki <i>Crustacea</i> Wirki <i>Turbellaria</i> Wije dwuparce <i>Diplopoda</i> Skąposzczety wodne <i>Oligochaeta</i>	<i>Erpobdella octooculata</i> → <i>Erpobdella monostrata</i> → <i>Asellus aquaticus</i> – ośliczka <i>Eurycerus sp.</i> – rozwielitki <i>Dendroceum lacteum</i> – wyplawek biały <i>Planaria torva</i> → <i>Armadillidium dictum</i> → <i>Blaniulus guttulatus</i> → <i>Lumbriculus variegatus</i> →	- stosunkowo licznie - 1 okaz, gatunek typowo jeziorny - nieliczny - gatunki typowo lądowe, w wodzie przypadkowe - typowy składnik bentosu

Zagrożenia dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - okresowe, bardzo duże spadki poziomu wody spowodowane dużym poborem wody Warty dla potrzeb przemysłu. - zbyt szybkie uwalnianie wody spiętrzonej przed tamą powodujące gwałtowny spływ zgromadzonych namulów i śnięcie ryb.
Wskazania ochronne	<ul style="list-style-type: none"> - nie dopuszczać do obniżenia poziomu wody poniżej 30 cm. - spiętrzoną na zaporze wodę wypuszczać bardzo powoli.
Uwagi	brak

22. Starorzecza Warty w Bugaju

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Bugaj
Opis lokalizacji	Współrzędne
na prawym brzegu Warty, w pobliżu pd.-wschodniej granicy miasta.	N-50°45'25,26", E-019°10'50,48"
Opis ogólny	

Zespół kilku starorzeczy na prawym brzegu Warty, z interesującą roślinnością wodną.

Bardzo dużą powierzchnię zajmują zwarte skupienia grążela żółtego, któremu towarzyszy rdestnica pływająca, okrężnica bagienna, kropidło wodne, spirodela wielokorzeniowa i rzęsa drobna. Na jednym ze starorzeczy rośnie rzadka roślina - pływacz drobny.

Stwierdzono tu liczne występowanie słodkowodnej gąbki – nadecznika.

Do starorzecza przylega płat olsu, z zaznaczoną dolinkowo-kępkową strukturą podłoża, utworzony przez olchę czarną. Występuje tu chmiel zwyczajny. Miejsca nie wypełnione wodą są porośnięte zwartymi zaroślami wierzbowymi.

Starorzecza są tutaj bardzo cennym elementem przyrody, w pełni zasługującym na pieczołowitą ochronę.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	zbiorowiska ze związku <i>Nymphaeion</i>		dobrze	dobry	1 ha
	ols porzeczkowy <i>Ribeso nigri-Alnetum</i>		dobrze	średnio	mała
	łąg jesionowo-olszowy <i>Fraxino-Alnetum</i>		słaby	zły	mała
	szuwar turzycy zaostrej <i>Caricetum gracilis</i> .				
	szuwar trzcinowy <i>Phragmitetum australis</i> , szuwar mozgi trzcinowatej <i>Phalaridetum arundinaceae</i> , szuwar sitowia leśnego <i>Scirpetum silvatici</i>		słaby	średni	mała
	zarośla wierzbowe <i>Salicetum triandro-viminalis</i>		dobrze	dobry	mała
	zbiorowiska ze związków <i>Molinion</i> , <i>Calthion</i> i <i>Arrhenatherion</i> .		słaby	średni	duża
	murawa zawciągowa <i>Diantho-Armerietum</i>		słaby	średni	bardzo mała
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	grąźel żółty – <i>Nuphar luteum</i>	licznie			
	pływacz drobny – <i>Urticularia minor</i>	licznie			
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	chmiel zwyczajny – <i>Humulus lupulus</i>				
	siedmiopalecznik błotny – <i>Comarum palustre</i>				
Pozostałe gatunki roślin	W wodzie: <i>Potamogeton natans</i> , <i>Hottonia palustris</i> , <i>Oenanthe aquatica</i> , <i>Spirodela polyrhiza</i> , <i>Lemna minor</i> , <i>Myriophyllum spicatum</i> , <i>Urticularia minor</i> . Przy brzegu: <i>Glyceria fluitans</i> , <i>Lycopus europaeus</i> , <i>Iris pseudoacorus</i> , <i>Typha latifolia</i> , <i>Sparganium ramosum</i> , <i>Caltha palustris</i> , <i>Humulus lupulus</i> , <i>Dianthus deltoides</i> , <i>Armeria maritima</i> .				
Chronione gatunki zwierząt (oprócz ptaków śpiewających)	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	żaba wodna – <i>Rana „esculenta”</i> *	licznie			
	żaba jeziorkowa – <i>Rana lessonae</i> *	nielicznie			
	zaskroniec zwyczajny – <i>Natrix natrix</i>	nielicznie			
	biegacz – <i>Carabus glabratus</i>	nieznany		1 martwy okaz przy brzegu	
	tygrzyk paskowany – <i>Argiope bruennichi</i>	nieznany		1 okaz w strefie brzegowej	
	czajka – <i>Vanellus vanellus</i> *	0-1 p.			

*gatunek wymagający ochrony czynnej

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ryby <i>Pisces</i>	lin – <i>Tinca tinca</i>	

Ptaki <i>Aves</i>	krzyżówka – <i>Anus platyrhynchos</i> bażant – <i>Phasianus colchicus</i> skowronek polny – <i>Alauda arvensis</i> słowik rdzawy – <i>Luscinia megarhynchos</i> pokląska – <i>Saxicola rubetra</i> kos – <i>Turdus merula</i> świerszczak – <i>Locustella naevia</i> łożówka – <i>Acrocephalus palustris</i> cierniówka – <i>Sylvia communis</i> kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> świstunka leśna – <i>Phylloscopus sibilatrix</i> pierwiosnek – <i>Phylloscopus collybita</i> piecuszek – <i>Phylloscopus trochilus</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> bogatka – <i>Parus major</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i> wrona siwa – <i>Corvus cornix</i> trznadel – <i>Emberiza citrinella</i>		wg Czyża, 2008
Bezkręgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	Ważki <i>Odonata</i> Prostoskrzydłe <i>Orthoptera</i> Chrzążce <i>Coleoptera</i>	<i>Calopteryx virgo</i> – świtezianka dziewica <i>Coenagrion puella</i> – łątka dziewczeczka <i>Lestes sponsa</i> – pałątka pospolita <i>Enallagma cyathigerum</i> <i>Aeschna juncea</i> – żagnica <i>Somatochlora metallica</i> – miedziopierś metaliczna <i>Libellula quadrimaculata</i> – ważka czarnoplama <i>Tetrix subulata</i> → <i>Elaphrus riparius</i> – pierzchotek → <i>Hyphydrus ovatus</i> – pepłoń jajowaty <i>Noterus clavicornis</i> → <i>Anacaena sp.</i> <i>Paederus litoralis</i> – żarlinek <i>Donacia semicuprea</i> →	- składnik supralitoralu - charakterystyczny dla supralitoralu - kilka okazów w pelagialu, gatunek charakterystyczny - liczne okazy dorosłe i larwy żerujące na <i>Glyceria aquatica.</i> , gatunek charakterystyczny dla eulitoralu

	Pluskwiaki <i>Heteroptera</i>	<i>Notonecta glauca</i> – pluskolec pospolity <i>Ilyocoris cimicoides</i> – żyrytwa pluskwowata	
	Wielkoskrzydłe <i>Megaloptera</i> Jętki <i>Ephemeroptera</i> Chruściki <i>Trichoptera</i> Motyle <i>Lepidoptera</i> Muchówki <i>Diptera</i>	<i>Sialis lutaria</i> – żylenica <i>Caenis horaria</i> → <i>Cloeon dipterum</i> → <i>Limnephilus flavicornis</i> → <i>Limnephilus nigriceps</i> → <i>Nymphula nympheata</i> → <i>Piophilidae</i> <i>Chironomidae</i> <i>Empis sp.</i> <i>Empididae</i> <i>Culisetta annulata</i> – kuczmany	- gatunki charakterystyczne dla makrobentosu - gatunki charakterystyczne dla bentalu - larwy na spodniej stronie liścia grążela, gatunek charakterystyczny dla hypopleuston
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Synageles senator</i> → <i>Tibellus maritimus</i> → <i>Hygrolycosa rubrofasciata</i> → <i>Pardosa amentata</i> <i>Pirata piraticus</i> → <i>Pirata latitans</i> →	- pająk mrówkkształtny i kserotermofilny, jedyne stanowisko na Jurze - charakterystyczny dla supralitoralu - charakterystyczny dla supralitoralu - charakterystyczne dla supralitoralu i epipleuston
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Lymnaea stagnalis</i> – błotniarka stawowa <i>Stagnicola palustris</i> – błotniarka pospolita <i>Planorbis corneus</i> – zatoczek rogowy → <i>Viviparus contectus</i> – żyworódka jeziorowa <i>Segmentina nitida</i> – zatoczek lśniący <i>Physa fontinalis</i> – rozdętka pospolita <i>Succinea putris</i> – bursztynka pospolita →	- gatunek dominujący i charakterystyczny. - liczne okazy w różnym wieku na roślinach przybrzeżnych i w wodzie
inne	Pijawki <i>Hirudinea</i> Skorupiaki <i>Crustacea</i> Gąbki <i>Spongia</i>	<i>Haemopsis sanguisuga</i> – pijawka końska <i>Erpobdella octoculata</i> <i>Asellus aquaticus</i> – ośliczka pospolita <i>Hydrodroma sp.</i> – wodopójka <i>Spongilla lacustris</i> – nadeicznik →	- w 2008 i 2009 r. znaleziono kilka (3) kolonii

Zagrożenia dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - kurczenie się lustra wody i wypłykanie starorzecza w wyniku naturalnej sukcesji, - nadmierne zarastanie brzegów przez jeżyny i inne krzewy, spowodowane silnym nasłonecznieniem, które jest wynikiem usunięcia drzew pierwotnie częściowo ocieniających zbiornik, - ewentualne wycinanie drzew przybrzeżnych, - ewentualne niekompetentne przekształcenia zbiornika i jego otoczenia przez właściciela gruntów.
Wskazania ochronne dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - posadzić wierzby i olsze od strony południowej (nie w bezpośredniej bliskości brzegu) tak aby ocieniały około 50% lustra wody (warunek dalszej egzystencji gąbki słodkowodnej!). Jednocześnie nie dopuszczać do całkowitego zasłonięcia zbiornika przez roślinność drzewiastą, gdyż spowoduje to eliminację grążela żółtego i gromadzenie w wodzie dużej ilości opadłych liści, - eliminować drzewa od strony zachodniej by ograniczyć nawiewanie liści przez zachodnie wiatry, - rozważyć możliwość utworzenie użytku ekologicznego w porozumieniu z gminą Poraj, który obejmowałby także drugi kompleks starorzeczy tuż za granicą miasta.
Uwagi	<p>Jest to jedno z trzech istniejących w tym miejscu doliny Warty starorzeczy. Pozostałe dwa znajdują się na dalszym etapie sukcesji, przy czym jedno z nich jest ogrodzone przez właściciela działki. Obiekt posiada duże walory biocenotyczno-krajobrazowe. Jego ochrona i przedłużenie istnienia powinno polegać na utrzymaniu swoistej równowagi między strefami nasłonecznioną i ocienioną.</p>

23. Glinianka Michalina

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Bugaj
Opis lokalizacji	Współrzędne
między linią PKP a ul. Bugajską i trasą DK1	N-50°46'7,84". E-019°9'59,1"
Opis ogólny	

Opisywana glinianka ma powierzchnię około 1 ha. Woda jest w niej czysta.

Roślinność wodna reprezentowana jest przez dość duże płaty zbiorowisk z dominującym wywłócznikiem kłosowym i rogatkiem sztywnym. W wodzie w pasie przybrzeżnym szerokości około 2-3 m występują różnej wielkości (na ogół małe) i w różnym stopniu wykształcone płaty zbiorowisk szuwarowych: szuwaru trzcinowego, szuwaru szerokopalkowego i wąskopalkowego. W strefie tej nielicznie rośnie również jeżogłówka gałęzista.

Obrzeża glinianki tworzą zbiorowiska o charakterze ruderalnym o trudnej do ustalenia pozycji systematycznej i o nie ustabilizowanym składzie gatunkowym oraz strukturze.

Nad brzegiem glinianki rosną w rozproszeniu młode topole, grusza pospolita, wierzba biała, wierzba krucha, wierzba iwa, wierzba szara i olsza czarna. W większej odległości od brzegów glinianki rosną liczniej drzewa i podrost robinii akacjowej oraz nasadzone kępy krzewów pęcherznicy kalinolistnej.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	szuwar trzcinowy <i>Phragmitetum australis</i>		zróznicowany		mała
	szuwar szerokopalkowy <i>Typhetum latifoliae</i>		zróznicowany		mała
	szuwar wąskopalkowy <i>Typhetum angustifoliae</i>		zróznicowany		mała
	łąki podwodne z rzędu <i>Potametalia</i>		bardzo duży	dobry	duża
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	----			nie stwierdzono	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	rogatek sztywny – <i>Ceratophyllum demersum</i>	bardzo licznie	brak		
	wywłócznik kłosowy – <i>Myriophyllum spicatum</i>				
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>W wodzie: <i>Myriophyllum spicatum</i>, <i>Ceratophyllum demersum</i>, <i>Sparganium erectum</i>.</p> <p>W zbiorowiskach szuwarowych: <i>Epilobium hirsutum</i>, <i>Equisetum palustre</i>, <i>Alisma plantago-aquatica</i>, <i>Glyceria maxima</i>, <i>Juncus glaucus</i>, <i>Lycopus europaeus</i>, <i>Mentha aquatica</i>, <i>Phalaris arundinacea</i>.</p> <p>W zbiorowiskach ruderalnych: <i>Lolium perenne</i>, <i>Calamagrostis epigeios</i>, <i>Cirsium arvense</i>, <i>Artemisia vulgaris</i>, <i>Achillea millefolium</i>, <i>Daucus carota</i>, <i>Geranium pratense</i>, <i>Agropyron repens</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Conyza canadensis</i>, <i>Hieracium laevigatum</i>, <i>Hypericum perforatum</i>, <i>Melilotus alba</i>, <i>Pastinaca sativa</i>, <i>Pimpinella saxifraga</i>, <i>Potentilla anserina</i>, <i>Poa pratensis</i>, <i>Tanacetum vulgare</i>, <i>Phleum pratense</i>, <i>Taraxacum officinale</i>, <i>Trifolium pratense</i>.</p> <p>Drzewa i krzewy nad brzegiem: <i>Populus sp.</i> (mieszaniec), <i>Pyrus communis</i>, <i>Salix alba</i>, <i>Salix fragilis</i>, <i>Salix caprea</i>, <i>Salix cinerea</i>, <i>Alnus glutinosa</i>.</p>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	ropucha szara – <i>Bufo bufo</i> *	nielicznie			
	żaba trawna – <i>Rana temporaria</i> *				
	żaba wodna – <i>Rana „esculenta”</i> *				

*gatunek wymagający ochrony czynnej

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ryby <i>Pisces</i>	karp – <i>Cyprinus carpio</i> szczupak – <i>Esox lucius</i> karaś srebrzysty – <i>Carassius auratus</i> okoń – <i>Perca fluviatilis</i> leszcz – <i>Abramis brama</i> lin – <i>Tinca tinca</i>	

	<p>amur – <i>Ctenopharyngodon idella</i> jaż – <i>Leuciscus idus</i> kleń – <i>Leuciscus cephalus</i> węgorz – <i>anquilla anquilla</i> kiełb – <i>Gobio gobio</i> wzdreğa – <i>Scardinius erythrophthalmus</i> płoc – <i>Rutilus rutilus</i> sum – <i>Silurus glanis</i></p>		
Ptaki <i>Aves</i>	<p>krzyżówka – <i>Anus platyrhynchos</i> śmieszka – <i>Larus ridibundus</i></p>		- zalatujący
Bezkęgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	<p>Ważki <i>Odonata</i></p> <p>Prostoskrzydłe <i>Orthoptera</i></p> <p>Chrząższe <i>Coleoptera</i></p> <p>Pluskwiaki <i>Heteroptera</i></p> <p>Chruściki <i>Trichoptera</i></p> <p>Motyle <i>Lepidoptera</i></p> <p>Muchówki <i>Diptera</i></p>	<p><i>Calopteryx virgo</i> – świtezianka dziewica <i>Sympetrum strolatum</i> – szablak <i>Coenagrion puella</i> – łątka dziewczeczka <i>Platycnemis pennipes</i> – pionóg → <i>Pyrrhosoma nymphula</i> – łunica → <i>Grylotalpa grylotalpa</i> – turkuć podjadek →</p> <p><i>Laccophilus minutus</i> – pogrązek <i>Dryops sp.</i> – dzieroznica <i>Ochthebius sp.</i> – kałużnica <i>Thryogenes nereis</i> – ryjkowcowate → <i>Anacaena sp.</i> – kałużnica</p> <p><i>Gerris argentatus</i> – nartnik → <i>Notonecta glauca</i> – pluskolec <i>Cymatia coleoptrata</i> – wioślak <i>Psychomya sp.</i></p> <p><i>Limnephilus sp.</i> <i>Nymphula stagnata</i> – omacnicowate <i>Paraponyx stratiotata</i> – omacnicowate</p> <p><i>Tipula sp.</i> – koziałkowate <i>Culicidae</i> – komarowate <i>Chironomidae</i> – ochotkowate <i>Chrysogaster sp.</i> – złocisz – <i>Syrphidae</i></p>	<p>- liczny, charakter. dla odonatofauny zbiornika</p> <p>- wyłącznie nad wodą w supralitoralu</p> <p>- larwy żyją w wodzie</p> <p>- charakterystyczny dla zbiornika</p>
Pajęczaki	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Tetragnatha extensa</i> – kwadratnik →	- nad wodą, w strefie makrofitów brzegowych

<i>Arachnoidea</i>		<i>Argyroneta aquatica</i> – topik →	- częsty w płytkim litoralu
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Succinea putris</i> – bursztyнка pospolita <i>Bithynia tentaculata</i> – zagrzebka pospolita → <i>Lymnaea peregra</i> – błotniarka jajowata <i>Bithynia leachi</i> – zagrzebka sklepiona → <i>Segmentina nitida</i> – zatoczek lśniący → <i>Planorbarius corneus</i> – zatoczek rogowy → <i>Lymnaea stagnalis</i> – błotniarka stawowa	- wyraźny dominant w malakofaunie - tylko 1 okaz - liczny w strefie płytkiego litoralu - 1 okaz
	Małże <i>Bivalvia</i>	<i>Dreissena polymorpha</i> – racicznica zmienna → <i>Sphaerium corneum</i> – gałeczka rogowa → <i>Anodonta anatina</i> – szczeżuja pospolita	- charakterystyczna dla strefy płytkiego litoralu. - w płytkim litoralu
inne	Pijawki <i>Hirudinea</i>	<i>Piscicola pojmanskae</i> – pijawka rybia → <i>Piscicola pojmanskae</i>	- nowy dla Europy, opisany z Polski w 1986 r., ektopasożyt amura i karpia
	Skorupiaki <i>Crustacea</i>	<i>Cambarus affinis</i> – rak amerykański →	- młode osobniki
	Wirki <i>Turbellaria</i>	<i>Dugesia tigrina</i> – wypławek tygrysi →	- nielicznie na roślinach wodnych

Zagrożenia dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - nadmierna eksploatacja rekreacyjna oraz stosowanie sprzecznych z prawem metod odłowów ryb (np. polowanie z kuszą), - powoli postępująca eutrofizacja strefy przybrzeżnej, widoczna zwłaszcza w zakolach zbiornika, - erozja wodna (i w mniejszym stopniu wietrzna) brzegów, wywołana głównie wpływem wód opadowych, - bliskie sąsiedztwo uczęszczanych tras komunikacyjnych (kolejowej i samochodowej) oraz brak odpowiednich stref buforowych, - zaśmiecanie zbiornika.
Wskazania ochronne dla stanowiska	<ul style="list-style-type: none"> - wyznaczenie odpowiednich i ekologicznie bezpiecznych miejsc do parkowania samochodów, - biotechniczne zabezpieczenie brzegów przed erozją wodną i wietrzną, - introdukcja skójki malarskiej jako naturalnego filtratora wody, - introdukcja różanki celem zwiększenia liczby populacji tego rzadkiego gatunku, - należy dodatkowo objąć biomonitoringiem populację <i>Piscicola pojmanskae</i>, jako nowego w krajowej faunie ektopasożyta ryb.
Uwagi	Zbiornik ma bardzo duże znaczenie jako miejsce rekreacyjne dla okolicznych mieszkańców.

24. Zbiorniki przemysłowe Huty

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Kucelin
Opis lokalizacji	Współrzędne
między Hutą Stali a ul. Kucelińską	N-50°46'50,22", E-019°10'11,38"
Opis ogólny	

Właściwie są to dwa duże zbiorniki wodne, przedzielone groblą.

Wzdłuż grobli, w wodzie przy brzegu, występuje wąskim porozrywany pasem szuwar tatarakowy i szuwar trzcinowy, oraz bardzo wiele różnych, słabiej rozwiniętych szuwarów, utworzonych przez kosaćca żółtego, ponikło błotne, mozgę trzcinowatą, sitowie leśne i turzycę zaostrzoną.

Na uwagę zasługuje przede wszystkim bardzo duży płat szuwaru wąskopałkowego, jaki zajmuje znaczną część jednego ze zbiorników. Stwarza tym samym potencjalną kryjówkę dla wodnych zwierząt. Można tu zaobserwować liczne kaczki, łabędzie, zimorodka, łyskę, kokoszkę i wiele innych. W okresie jesiennym zbiorniki stwarzają możliwość odpoczynku dla wielu wędrownych ptaków.

W wodzie stawów żyje wiele gatunków ryb, dając wędkarzom cenne chwile relaksu. Korzysta też z tego rzadko spotykana wydra. Zbiorniki są ważnym przyrodniczo miejscem, w pełni zasługującym na troskliwą opiekę.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	szuwar wąskopalkowy <i>Typhetum angustifoliae</i>		bardzo dobry	bardzo dobry	bardzo duża
	szuwar tatarakowy <i>Acoetum calami</i>		bardzo dobry	bardzo dobry	bardzo duża
	szuwar trzcinowy <i>Phragmitetum australis</i>		średni	słaby	mała
	szuwały: <i>Eleocharitetum palustris</i> , <i>Iridetum pseudacori</i> , <i>Phalaridetum arundinaceae</i>		dobry	dobry	mała
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	---			nie stwierdzono	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	goździcznik wycięty – <i>Petrorhagia prolifera</i>	kilka	zadeptanie		
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	Drzewa i krzewy: <i>Salix fragilis</i> , <i>Sambucus nigra</i> , <i>Salix purpurea</i> , <i>Ligustrum vulgare</i> , <i>Crataegus monogyna</i> , <i>Populus tremula</i> , <i>Malus domestica</i> , <i>Philadelphus coronarius</i> , <i>Physocarpus opulifolius</i> , <i>Cornus sanguinea</i> , <i>Acer negundo</i> , <i>Acer pseudoplatanus</i> , <i>Rhamnus catharticus</i> , <i>Salix alba</i> , <i>Salix cinerea</i> .				
	Zielne: <i>Rubus caesius</i> , <i>Humulus lupulus</i> , <i>Calystegia sepium</i> , <i>Lythrum salicaria</i> , <i>Artemisia vulgaris</i> , <i>Convolvulus arvensis</i> , <i>Achillea millefolium</i> , <i>Galium mollugo</i> , <i>Eupatorium cannabinum</i> , <i>Pimpinella saxifraga</i> , <i>Tragopogon pratensis</i> , <i>Equisetum arvense</i> , <i>Calamagrostis epigeios</i> , <i>Medicago sativa</i> , <i>Oenothera biennis</i> , <i>Daucus carota</i> , <i>Centaurea jacea</i> , <i>Echium vulgare</i> , <i>Linaria vulgaris</i> , <i>Coronilla varia</i> , <i>Berteroa incana</i> , <i>Rumex obtusifolius</i> , <i>Sonchus arvensis</i> , <i>Sonchus asper</i> , <i>Melandrium album</i> , <i>Lycopus europaeus</i> , <i>Filipendula ulmaria</i> , <i>Lythrum salicaria</i> , <i>Plantago lanceolata</i> , <i>Solidago canadensis</i> , <i>Carduus acanthoides</i> , <i>Capsella bursa-pastoris</i> , <i>Bromus ramosus</i> , <i>Bromus hordeaceus</i> , <i>Lolium perenne</i> , <i>Descurainia sophia</i> , <i>Calamintha acinos</i> , <i>Verbascum thapsus</i> , <i>Deschampsia caespitosa</i> , <i>Cirsium vulgare</i> , <i>Lysimachia vulgaris</i> .				
Chronione gatunki zwierząt (oprócz pospolitych ptaków)	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	kumak nizinny – <i>Bombina bombina</i> *	sporadycznie	NT (HD2/4, Bern2)	w stawie, obok zbiornika A	
	żaba wodna – <i>Rana „esculenta”</i> *	nielicznie			
	żaba trawna – <i>Rana temporaria</i> *	nielicznie			
	ropucha szara – <i>Bufo bufo</i> *	nielicznie			
	zimoredek – <i>Alcedo atthis</i> *	0-1 p.			
	kokoszka – <i>Gallinula chloropus</i>	1 p.			
	gąsiorek – <i>Lamius collurio</i>	2-3 p.		Czyż, 2008	
wydra – <i>Lutra lutra</i>	sporadycznie				

*gatunek wymagający ochrony czynnej

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ryby <i>Pisces</i>	jaż – <i>Leuciscus idus</i> karp – <i>Cyprinus carpio</i> kielb – <i>Gobio gobio</i> krap – <i>Blicca bjoerkna</i> leszcz – <i>Abramis brama</i> lin – <i>Tinca tinca</i> okoń – <i>Perca fluviatilis</i> płoc – <i>Rutilus rutilus</i> sandacz – <i>Stizostedion lucioperca</i> sumik karłowaty – <i>Ictalurus nebulosus</i> szczupak – <i>Esox lucius</i>	np. wywiadu z wędkarzami
Ptaki <i>Aves</i>	cierniówka – <i>Sylvia communis</i> czapla siwa – <i>Ardea cinerea</i> ▼ → czernica – <i>Aythya fuligula</i> → bączek – <i>Ixobrychus minutus</i> → dzieciołek – <i>Dendrocopos minor</i> → kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> kłąskawka – <i>Saxicola rubicola</i> → kos – <i>Turdus merula</i> → krogulec – <i>Accipiter nisus</i> ▼ → krzyżówka – <i>Anus platyrhynchos</i> kwiczoł – <i>Turdus pilaris</i> łożówka – <i>Acrocephalus palustris</i> łyska – <i>Fulica atra</i> mazurek – <i>Passer montanus</i> → makolągwa – <i>Carduelis cannabina</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> perkoz dwuczuby – <i>Podiceps cristatus</i> → pliszka żółta – <i>Motacilla flava</i> potrzos – <i>Emberiza schoeniclus</i> → potrzyszcz – <i>Miliaria kalandra</i> → remiz – <i>Remiz pendulinus</i> → słowik rdzawy – <i>Luscinia megarhynchos</i> śmieszka – <i>Larus ridibundus</i> →	- zalatujący - niełęgowy - niełęgowy, Czyż, 2008 - łęg możliwy, Czyż, 2008 - Czyż, 2008 - Czyż, 2008 - zalatujący - Czyż, 2008 - niełęgowy, Czyż, 2008 - Czyż, 2008 - Czyż, 2008 - Czyż, 2008 - zalatujący

	trzciniak – <i>Acrocephalus arundinaceus</i> wilga – <i>Oriolus oriolus</i>		
Ssaki <i>Mammalia</i>	kuna domowa – <i>Martes foina</i>		
Bezkęgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	Ważki <i>Odonata</i> Chrzążce <i>Coleoptera</i> Jętki <i>Ephemeroptera</i> Motyle <i>Lepidoptera</i> Muchówki <i>Diptera</i>	<i>Platycnemis pennipes</i> – pióronóg nadwodnik → <i>Ischnura elegans</i> – tężyca → <i>Enallagma cythigerum</i> → <i>Sympetrum sanguineum</i> – szablak krwisty <i>Orthetrum cancellatum</i> <i>Libellula depressa</i> – ważka płaskobrzucha <i>Anax imperator</i> – husarz władca <i>Rhantus sp (Dytiscidae)</i> <i>Hydrobius fuscipes</i> – wywłoka <i>Caenis moesta</i> – nibochotka <i>Lycaena virgaurea</i> – czerwonończyk dukacik <i>Polegonia c-album</i> – rusałka ceik <i>Vanessa atalanta</i> – rusałka admirał <i>Vanessa cardui</i> – rusałka osetnik <i>Chironomidae</i> – ochotkowate	- dominujący i charakterystyczny - charakterystyczny - liczny i charakterystyczny
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i> Wodopójki <i>Hydrarachnae</i>	<i>Pirata sp.</i> <i>Diplodonus sp.</i>	- nielicznie w epipleustonie
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i> Małże <i>Bivalvia</i>	<i>Physella acuta</i> – rozdętka zaostrowana → <i>Lymnea (Radix) Pereira</i> → <i>Bithynia tentaculata</i> – zagrzebka czułkowata <i>Succinea putris</i> – bursztyńka pospolita <i>Planorbarius corneus</i> – zatoczek rogowy <i>Anodonta anatina</i> – szczeżuja pospolita	- gatunek śródziemnomorski, zawleczony do Polski, związany z podgrzanyimi wodami - gatunek charakterystyczny
inne	Pijawki <i>Hirudinea</i>	<i>Erpobdella monostrata</i> → <i>Glossiphonia concolor</i>	- współwystępuje z pokrewnym <i>G. complanata</i>
	Skorupiaki <i>Crustacea</i>	<i>Argulus foliaceus</i> – splewka karpiova → <i>Sida crystalina</i> – przeźrocza (<i>Daphnidae</i>) → <i>Asellus aquaticus</i> – ośliczka <i>Trachelipus rathkei</i> →	- wywołuje argulozę ryb - bardzo licznie w planktonie epipelagialu - w strefie supralitoralu

		<i>Cylisticus convexus</i> → <i>Armadillidium vulgare</i> →	- j.w. - j.w.
	Wirki <i>Turbellaria</i> Skąposzczety <i>Oligochaeta</i> Mszywioly <i>Bryozoa</i>	<i>Planaria torva</i> → <i>Dendrocoelum lacteum</i> – wyplawek → <i>Eiseniella tetraedra</i> <i>Plumatella sp.</i> – rozpiórek →	- liczny - gatunek charakterystyczny - znaleziono statoblasty

Zagrożenia	- zanieczyszczenie zbiorników substancjami ropopochodnymi, - zaśmiecanie okolic zbiorników i ich pobrzeży, zwłaszcza od strony południowej. głównie przez wędkarzy!
Wskazania ochronne	- opracować program zwiększenia przydatności zbiorników i ich otoczenia do celów rekreacyjnych z jednoczesnym uwzględnieniem ich roli jako ostoji różnorodności biologicznej.
Uwagi	Są to największe powierzchniowo zbiorniki wodne miasta, dotychczas w niewielkim tylko stopniu wykorzystane w celach rekreacyjnych i edukacyjnych.

25. Łęgi Warty przy Hucie

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Kucelin
Opis lokalizacji	Współrzędne
równoległe do zbiornika przemysłowego Huty	N-50°47'15,65", E-019°9'55,03"
Opis ogólny	

Warta jest na tym odcinku częściowo uregulowana, zaś płynąca nią woda silnie zanieczyszczona. Nie ma więc istotnych wartości przyrodniczych.

Ale wzdłuż jej brzegów wąskim pasem rośnie rzadki typ lasu – łęg wierzbowo-topolowy. Nie jest on w pełni rozwinięty, ale dzięki obecności starych i bardzo grubych drzew oraz pnączy chmielu tworzących istne zasłony – bardzo malowniczy. Skutecznie osłania on teren huty, stwarzając zieloną barierę.

Żyje tu sporo drobnych ptaków śpiewających, które znajdują wśród koron starych drzew bogatą bazę pokarmową i liczne kryjówki. Ostatnio zadomowiły się na tym odcinku bobry.

Łęgi przy Hucie są ważnym korytarzem ekologicznym i wpływają korzystnie na jakość płynących rzeką wód.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	łęg wierzbowo-topolowy <i>Salici-Populetum</i>			słaby	dobry
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	---			nie znaleziono	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	wierzba biała – <i>Salix alba</i>	kilka	wiek	o średnicy 1-1,5 m!	
	chmiel – <i>Humulus lupulus</i>	bardzo licznie			
	topola biała – <i>Populus alba</i>	sporadycznie			
Pozostałe gat. roślin i grzybów	<p>Drzewa i krzewy: <i>Salix fragilis</i>, <i>Salix alba</i>, <i>Populus nigra</i>, <i>Alnus glutinosa</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Populus tremula</i>, <i>Euonymus europaeus</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Acer negundo</i>, <i>Juglans regia</i>, <i>Sambucus nigra</i>, <i>Salix fragilis</i>, <i>Populus tremula</i>.</p> <p>Runo: <i>Rubus caesius</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Agropyron repens</i>, <i>Artemisia vulgaris</i>, <i>Equisetum arvense</i>, <i>Galium aparine</i>, <i>Melandrium album</i>, <i>Calamagrostis epigeios</i>, <i>Cirsium arvense</i>, <i>Dactylis glomerata</i>, <i>Impatiens parviflora</i>, <i>Eupatorium cannabinum</i>, <i>Angelica sylvestris</i>, <i>Carex hirta</i>, <i>Heracleum sphondylium</i>, <i>Ranunculus repens</i>, <i>Anthriscus sylvestris</i>.</p> <p>W rzece: <i>Potamogeton natans</i>, <i>Sparganium erectum</i>, <i>Filipendula ulmaria</i>.</p>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	bóbr europejski – <i>Castor fiber</i>	nieznany		liczne zgryzy i powalone drzewa	
	gawron – <i>Corvus frugilegus</i>	60 gniazd			

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	bogatka – <i>Parus major</i> czarnogłówka – <i>Poecile (Parus) montanus</i> grzywacz – <i>Columba palumbus</i> kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> kos – <i>Turdus merula</i> krętogłów – <i>Jynx torquilla</i> → kwiczoł – <i>Turdus pilaris</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> sójka – <i>Garrulus glandarius</i> zaganiacz – <i>Hippolais icterina</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i>	- Czyż, 2008

Zagrożenia	- emisja zanieczyszczeń ze strony huty, - ewentualna wycinka drzew, w ramach tzw. konserwacji brzegów rzeki (Warta jest tutaj częściowo uregulowana),
Wskazania ochronne	- utrzymanie aktualnego stanu.
Uwagi	brak

26. Cmentarz Żydowski

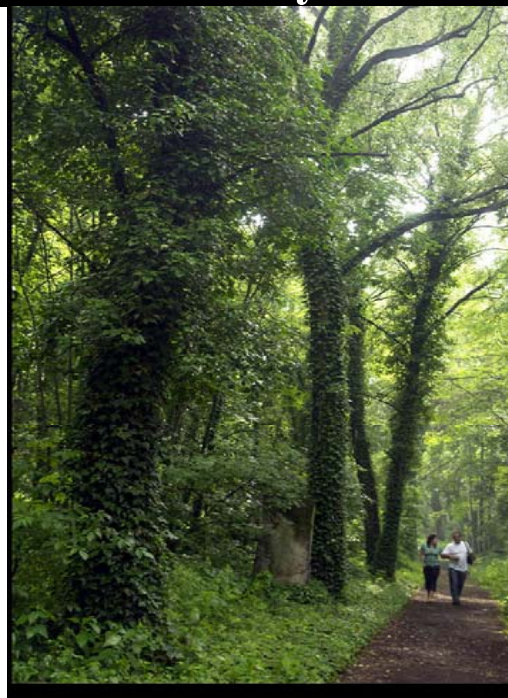
Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Dąbie
Opis lokalizacji	Współrzędne
przy ul. Złotej	N-50°47'58,5", E-019°10'10,03"
Opis ogólny	

Charakteryzowany cmentarz jest w ruinie - został zniszczony już w czasie II wojny światowej - jest zaniedbany. Najstarsze ruiny pomników pochodzą z XVIII wieku.

Aktualnie porasta go zwarty drzewostan różnowiekowy i różnogatunkowy, tworząc zbiorowisko o charakterze lasu liściastego, typu grądu. Sztucznego pochodzenia drzewostan tworzą głównie grochodrzewy oraz lipy drobnolistne.

Na szczególną uwagę zasługuje niezwykle bujnie rozwinięty bluszcz. Zwartym dywanem pokrywa on zarówno podłoże, jak i nagrobki, wpina się także na drzewa, przybierając tam, rzadko spotykaną w naszym klimacie, formę kwitnącą. M.in. dzięki temu cmentarz ma unikatowy, niepowtarzalny klimat.

W pełni zasługuje na ochronę, zarówno pod względem historyczno-religijnym jak i przyrodniczym.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	gądz subkontynentalny – <i>Tilio-Carpinetum</i>			bardzo słaby	dobry
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	bluszcz – <i>Hedera helix</i>	masowo			
	kruszczyk rdzawoczerwony – <i>Epipactis atrpurpurea</i>	licznie		poza cmentarzem	
	kruszczyk błotny – <i>Epipactis palustris</i>	licznie		poza cmentarzem	
Inne ważne gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	lipa drobnolistna – <i>Tilia cordata</i>			formy odroślowe	
Pozostałe gat. roślin i grzybów	<p>Drzewa i krzewy: <i>Populus nigra</i>, <i>Robinia pseudacacia</i>, <i>Acer platanoides</i>, <i>Sambucus nigra</i>, <i>Acer platanoides</i>, <i>Cornus sanguinea</i>, <i>Euonymus europaeus</i>, <i>Crataegus monogyna</i>, <i>Acer negundo</i>, <i>Juglans regia</i>, <i>Syringa vulgaris</i>, <i>Ulmus glabra</i>.</p> <p>Runo: <i>Hedera helix</i>, <i>Urtica dioica</i>, <i>Geum urbanum</i>, <i>Galium aparina</i>, <i>Chelidonium majus</i>, <i>Geranium robertianum</i>, <i>Lamium album</i>, <i>Impatiens parviflora</i>, <i>Heracleum sphondylium</i>.</p> <p>Grzyby: <i>Auricularia auricula-judae</i></p>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	pełzacz ogrodowy – <i>Certhia brachydactyla</i>	1-2 p.			

Inne gatunki zwierząt		
Krógowce	gatunek	uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	czarnogłówka – <i>Poecile (Parus) montanus</i>	

Zagrożenia	<ul style="list-style-type: none"> - dewastacja cmentarza przez antysemitów wandalów, - ewentualna wycinka starych drzew, - ewentualne czyszczenie zniszczonych nagrobków z roślinnej pokrywy, utworzonej przez bluszcz.
Wskazania	<ul style="list-style-type: none"> - utrzymać aktualny stan, - w przypadku podjęcia prac konserwatorskich, konieczna konsultacja z przyrodnikami.
Uwagi	brak

27. Starorzecze Kucelinki

Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Zawodzie
Opis lokalizacji	Współrzędne
u podnóża nasypu kolejowego, kilkadziesiąt m od lewego brzegu Kucelinki.	N-50°47'48,71", E-019°10'3,31"
Opis ogólny	
<p>Zbiornik ma wymiary ok. 100-8 m. Część północna, głębsza i szersza, ma otwarte lustro wody. Nad brzegiem rośnie wąski pas zarośli wierzbowych z nielicznym udziałem niewysokich drzew. Ponadto przy granicy z wodą licznie rosną tojeść pospolita, mozga trzciniowata oraz nielicznie kozłek lekarski i mietlica psia. Na chmielu zwyczajnym rosnącym przy brzegu stwierdzono pasożytniczą kaniankę.</p> <p>W wodzie przy brzegu występują niewielkie płyty szuwaru szerokopałkowego, szuwaru ponikła błotnego z niewielkim udziałem manny jadalnej i turzycy sztywnej. W toni wodnej rośnie rdestnica pływająca, rzęsa trójrowkowa i mniej licznie rzęsa drobna i moczarka kanadyjska. Dogodne warunki do rozmnażania znajdują tu płazy, m.in. kumak nizinny i traszka zwyczajna.</p> <p>Starorzecze wraz ze zwężaniem się staje się coraz płytsze. Woda w nim zanika. Porastają go płyty szuwaru pałki szerokolistnej i szuwaru turzycy zaostrej z udziałem krwiściągu lekarskiego, wierzby uszatej, jeżyny fałdowanej i situ rozpierzchłego.</p>	

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	szuwar pałki szerokolistnej <i>Typhetum latifoliae</i>		bardzo dobry	dobry	mała
	szuwar ponikła błotnego <i>Eleocharitetum palustris</i>		słaby	średni	bardzo mała
	zbiorowisko rdestnicy pływającej <i>Potamogetum natantis</i>		dobry	dobry	bardzo mała
	szuwar turzycy zaostrej <i>Caricetum gracilis</i>		bardzo dobry	dobry	mała
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	---			nie stwierdzono	
Pozostałe gat. roślin i grzybów	<i>Cuscuta sp.</i> (na <i>Humulus lupulus</i>), <i>Populus alba</i> , <i>Typha latifolia</i> , <i>Eleocharis palustris</i> , <i>Glyceria fluitans</i> , <i>Carex elata</i> , <i>Potamogeton natans</i> , <i>Lemna trisulca</i> , <i>Lemna minor</i> , <i>Elodea canadensis</i> , <i>Lysimachia vulgaris</i> , <i>Phalaris arundinacea</i> , <i>Valeriana officinalis</i> , <i>Agrostis canina</i> , <i>Salix cinerea</i> , <i>Salix purpurea</i> , <i>Salix fragilis</i> , <i>Populus alba</i> , <i>Carex gracilis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i> , <i>Salix aurita</i> , <i>Rubus plicatus</i> , <i>Juncus effusus</i> .				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	kumak nizinny – <i>Bombina bombina</i> *	liczna	NT (HD2/4, Bern2)		
	traszka zwyczajna – <i>Triturus vulgaris</i> *	nieznany			
	żaba wodna – <i>Rana „esculenta”</i> *	nieliczna			

*gatunek wymagający ochrony czynnej

Inne gatunki zwierząt			
Kręgowce	gatunek		uwagi
Ryby <i>Pisces</i>	lin pospolity – <i>Tinca tinca</i>		
	karaś pospolity – <i>Carassius auratus</i>		
Bezkęgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	Ważki <i>Odonata</i>	<i>Enallagma cyathigerum</i> →	- larwy
		<i>Lestes sponsa</i> – pałątka →	- larwy
		<i>Agabus bipustulatus</i> →	- larwy oraz imagines., kolebki poczwarkowe buduje na łądzie
	Pluskwiaki <i>Heteroptera</i>	<i>Dryops sp.</i> – dzieroznica →	- imago
		<i>Ilybius fenestratus</i>	
		<i>Ilyocoris cimicoides</i> – żyrytwa pluskwowata	
<i>Corixa sp.</i> – wioślak →		- larwy	
	<i>Gerris lacustris</i> – nartnik		
	<i>Notonecta glauca</i> – pluskolec		
	Jętki <i>Ephemeroptera</i>	<i>Cloeon dipterum</i> →	- liczne larwy

	Muchówki <i>Diptera</i>	<i>Chironomidae</i> →	- larwy bliżej nieoznaczonych gatunków
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Pirata piraticus</i> →	- samice z kokonami jajowymi
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Viviparus viviparus</i> – żyworódka pospolita → <i>Lymnaea palustris</i> – błotniarka pospolita → <i>Planorbarius corneus</i> – zatoczek rogowy <i>Gyraulus albus</i> – zatoczek białawy →	- gatunek liczny - gatunek liczny - gatunek liczny
Inne	Skorupiaki <i>Crustacea</i>	<i>Asellus aquaticus</i> – ośliczka →	- gatunek liczny

Zagrożenia	- likwidacja zbiornika przez zasypianie np. przy konserwacji nasypu kolejowego, - zaśmiecanie pobraży i toni wodnej.
Wskazania ochronne	- usunięcie szpecących słupków betonowych wrzuconych do wody, - objęcie zbiornika wraz z przyległymi szuwarami ochroną jako użytek ekologiczny.
Uwagi	Starorzecze jest ważnym stanowiskiem rozrodu kumaka nizinnego.

28. Park Gabriela Narutowicza

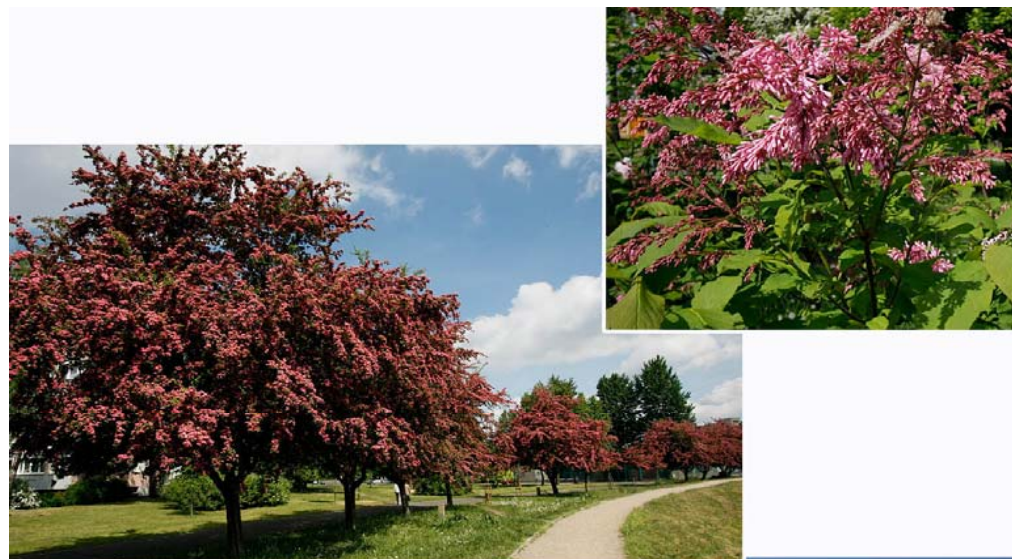
Położenie	
geograficzne	administracyjne
Obniżenie Górnej Warty	Częstochowa, Stare Miasto
Opis lokalizacji	Współrzędne
między ul Mirowską, drogą DK1 i Wartą	N-50°48'50,78", E-019°8'3,23"
Opis ogólny	

Przez całą długość Parku poprowadzona została ul. Żabia, wkomponowana naturalnie w całą strukturę przyrodniczą obiektu. Wzdłuż całego obszaru od strony zachodniej i północnej ciągnie się brukowana promenada wraz z gęstym nasadzeniem drzew i krzewów.

Największym zróżnicowaniem drzew i krzewów charakteryzuje się najbardziej wysunięta na północ część parku. W sąsiedztwie szkoły głównym obiektem przyrodniczym są dwa szpalery wysokich topoli czarnych włoskiej odmiany „*Italica*”.

W pobliżu budynku szkolnego rosną też duże okazałe i stare okazy wierzby białej.

W części północno-zachodniej parku znajduje się zagajnik grabowy, ciągnący się wzdłuż promenady nadrzecznej, utworzony prawie wyłącznie z okazów graba zwyczajnego. Miejscami obszar ten jest mocno zacieniony, o podwyższonej wilgotności prawie zupełnie pozbawiony runa.

Szata roślinna	Fitocenoza		Stopień wykształcenia zbiorowiska	Stan zachowania	Szacunkowa powierzchnia
	zbiorowiska antropogeniczne, nie dające się zaklasyfikować				
Chronione gat. roślin i grzybów	Gatunek	Liczebność	Zagrożenia	Uwagi	
	---			nie stwierdzono	
Pozostałe gatunki roślin i grzybów	<p>W północnej części parku pomiędzy Przepompownią Ścieków i Aleją Wojska Polskiego: <i>Juglans regia</i>, <i>Corylus avellana</i>, <i>Acer platanoides</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Betula pendula</i>, <i>Populus nigra</i>, <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Salix alba</i>, <i>Tilia cordata</i>, <i>Tilia platyphyllos</i>, <i>Acer negundo</i>, <i>Sorbus aucuparia</i>, <i>Robinia pseudacacia</i>, <i>Quercus rubra</i>, <i>Quercus rober</i>, <i>Malus domestica</i>, <i>Larix europea</i>, <i>Viburnum opulus</i>, <i>Tamaris pentandra</i>, <i>Humulus lupulus</i>, <i>Cornus alba</i>, <i>Hippophaë rhamnoides</i>, <i>Elaeagnus angustifolia</i>, <i>Symphoricarpos albus</i>.</p> <p>Obok szkoły: <i>Populus nigra</i> odmiana „<i>Italica</i>”, <i>Salix alba</i>.</p> <p>Wokół placu zabaw i boiska: <i>Prunus serotina</i>, <i>Fagus sylvatica</i>, <i>Crataegus laevigata</i>, <i>Aesculus hippocastanum</i>, <i>Pinus nigra</i>, <i>Picea omorica</i>, <i>Cornus alba</i> (również w odmianie ostroliстной, <i>Symphoricarpos albus</i>, <i>Catalpa bignonioides</i>.</p> <p>W zagajniku wierzbowym przy ogrodzeniu od strony południowej: <i>Salix alba</i>, <i>Salix babylonica</i>; w sąsiedztwie także sadzonki <i>Metasequoia glyptostroboides</i>, <i>Picea omorica</i>, <i>Platanus acerifolia</i>, <i>Acer pseudoplatanus</i>.</p> <p>W zieleni przyszpitalnej: <i>Acer platanoides</i>, <i>Fraxinus excelsior</i>, <i>Robinia pseudacacia</i>, <i>Picea pungens</i>, <i>Carpinus betulus</i>, <i>Aesculus hippocastanum</i>, <i>Thuja sp.</i>, <i>Ligustrum vulgare</i>, <i>Laburnum sp.</i></p>				
Chronione gat. zwierząt	Gatunek	Stan populacji	Zagrożenia	Uwagi	
	mucholówka żałobna – <i>Ficedula hypoleuca</i>			Czyż, 2008	
	świstunka – <i>Phylloscopus sibilatrix</i>			gat. typowo leśny	

Inne gatunki zwierząt		
Kręgowce	gatunek	uwagi
Ptaki <i>Aves</i>	bogatka – <i>Parus major</i> gawron – <i>Corvus frugilegus</i> → grubodziób – <i>Coccothraustes coccothraustes</i> grzywacz – <i>Columba palumbus</i> kapturka – <i>Sylvia atricapilla</i> kos – <i>Turdus merula</i> krzyżówka – <i>Anus platyrhynchos</i> kwiczoł – <i>Turdus pilaris</i> modraszka – <i>Parus caeruleus</i> piegża – <i>Sylvia curruca</i> sierpówka – <i>Streptopella decaocto</i>	wg Czyża, 2008 - 16 gniazd

	słowik rdzawy – <i>Luscinia megarhynchos</i> sójka – <i>Garrulus glandarius</i> zaganiacz – <i>Hippolais icterina</i> zięba – <i>Fringilla coelebs</i>		
Bezkręgowce	Systematyka ♣	gatunek	
Owady <i>Insecta</i>	Pluskwiaki <i>Heteroptera</i> Motyle <i>Lepidoptera</i>	<i>Pyrrhocoris apterus</i> – kowal bezskrzydły <i>Pieris rapae</i> – bielinek rzepnik <i>Pieris napi</i> – bielinek bytomkowiec <i>Gonepteryx rhamni</i> – latolistek cytrynek <i>Inachis io</i> – rusalka pawik <i>Vanessa cardui</i> – rusalka pokrzywnik <i>Vanessa atalanta</i> – rusalka admirał <i>Issoria latonia</i> – dostojna latonia <i>Melanargia galathea</i> – polowiec szachownica <i>Aphantopus hyperantus</i> – przestrojnik trawnik <i>Maniola jurtina</i> – przestrojnik jurtina	
Pajęczaki <i>Arachnoidea</i>	Pająki <i>Arachnida</i>	<i>Agelena labyrinthica</i> – lejkowiec labiryntowy <i>Araneus diadematus</i> – krzyżak ogrodowy <i>Therididae</i> – omatnikowate → <i>Linyphidae</i> – snowikowate →	- kilka gatunków - kilka gatunków
Mięczaki <i>Mollusca</i>	Ślimaki <i>Gastropoda</i>	<i>Oxychilus draparnaudi</i> – szklarka Draparnauda <i>Cepaea nemoralis</i> – ślimak gajowy <i>Vitrina pellucida</i> – przewrotka szklista <i>Bradybaena fruticum</i> – zaroślarka pospolita <i>Perforatella incarnata</i> – ślimak czerwony	

Zagrożenia	- zaśmiecanie, - ewent. chuligańskie niszczenie drzew i infrastruktury.
Wskazania ochronne	- utrzymać dotychczasowy stan.
Uwagi	brak